

ІЗБІР

№3-4
(132-133)

березень-квітень 2021

КОМ

НЕЗАЛЕЖНА ГАЗЕТА ВИБОРЦІВ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

ВИБОРЦІ І НАРОДНІ ДЕПУТАТИ:
ЯК РАЗОМ ВИРІШУВАТИ
ПРОБЛЕМИ В ОКРУГАХ

С. 5

ГОНЧАРЕНКО
ОЛЕКСІЙ

БОБРОВСЬКА
СОЛОМІЯ

СКОРИК МИКОЛА

ПЛАЧКОВА ТЕТЯНА

УРБАНСЬКИЙ
АНАТОЛІЙ

КІСЄ АНТОН

ВАСИЛЬКОВСЬКИЙ
ІГОР

ДМИТРУК АРТЕМ

ЧЕРНЯВСЬКИЙ
СТЕПАН

ДЕКЛАРАЦІЇ 2020 ЧИМ БАГАТІ НАРОДНІ ДЕПУТАТИ ОДЕЩИНИ

С. 2-4

ЛЕОНОВ ОЛЕКСІЙ

КОЛЕВ ОЛЕГ

КОЛЕБОШИН
СЕРГІЙ

ДІДЕНКО ЮЛІЯ

ГОРЕНЮК
ОЛЕКСАНДР

ТОРОХТІЙ БОГДАН

КОСТІН АНДРІЙ

ШИНКАРЕНКО ІВАН

ТКАЧЕНКО
ОЛЕКСАНДР

Також у номері:

ЯК ПРАЦЮЄ ГРОМАДСЬКИЙ ЦЕНТР ПРАВОСУДДЯ У ВІДДАЛЕНИХ ГРОМАДАХ

С. 7

ВЧАСНО ПРО БЮДЖЕТ: ДАЙДЖЕСТ ГРОМАДСЬКОГО
ПАРТНЕРСТВА "ЗА ПРОЗОРИ МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ!"

С. 6

АКЦІЇ TESLA, ЗЕМЛЯ В ЯЛТІ ТА БІТКОЇНІВ НА СІМ МІЛЬЯРДІВ ГРИВЕНЬ: ЩО ЗАДЕКЛАРУВАЛИ НАРОДНІ ДЕПУТАТИ ОДЕЩИНИ

АВТОР: Центр публічних розслідувань

Одеський центр публічних розслідувань (ЦПР) продовжує аналізувати декларації народних обранців Одеси та регіону. ІзбірКом також публікував матеріали про те, що задекларували міський голова Одеси, голова Одеської обласної ради, очільник Одеської обласної державної адміністрації та їхні заступники. Ознайомитися з ними можна на нашому сайті. Цього разу ЦПР проаналізував оприлюднену Національним агентством з питань запобігання корупції інформацію щодо народних депутатів-представників Одещини та обрав для вас найцікавіші моменти.

Зазначимо, що всі 18 народних депутатів (11 мажоритарників та 7 депутатів, обраних за списками) вчасно подали декларації про доходи за 2020 рік.

Підприємницька діяльність та благодійна допомога: як заробляли депутати

Нещодавно Головне управління Державної податкової служби в Одеській області повідомило про те, що отримані доходи минулого року в сумі понад 1 мільйон гривень задекларували 82 мешканця Одеського регіону (на загальну суму 348,2 мільйона гривень). Є мільйонери і серед народних депутатів – річний дохід сімох обранців сягнув одного мільйона гривень.

Так, найбільшу суму доходів задекларував **Ігор Васильковський** - 3 мільйони 12 тисяч 146 гривень, значну частину яких склав дохід від відчуження цінних

паперів та корпоративних прав – 1 млн 50 тис. грн, а також орендні платежі – 659 416 гривень.

Втім, враховуючи сукупний дохід родини, **Ігор Васильковський** поступився подружжю **Гончаренків**, які й посіли першу сходинку топ-п'ятірки. Сам **Олексій Гончаренко** торік отримав лише 445 880 гривень заробітної плати та трохи більше 28 тисяч гривень процентів. До речі, саме його зарплата є найнижчою серед усіх обранців з Одещини. Найбільше ж отримувє **Антон Кіссе** – 524 745 тис. грн, проте сукупний дохід його родини не дозволив потрапити до нашого топ-5. Що ж стосується дружини **Олексія Гончаренка**, то торік підприємницькою діяльністю вона заробила 4 мільйони 685 тисяч 993 гривні.

На третій сходинці за статками – депутат **Олексій Леонов**. Сам він, окрім

заробітної плати та компенсацій витрат, пов'язаних з виконанням депутатських повноважень, інших джерел доходів не мав. Проте і цю суму не можна назвати скромною - 1 мільйон 320 тисяч 119 гривень. Дохід дружини від підприємницької діяльності склав 927 тисяч 460 гривень, від відчуження рухомого майна – півтора мільйона гривень. Незрозумілим лише є те, що у декларації за 2019 рік відсутнє майно, від відчуження якого можна було б отримати зазначений у звітному році дохід.

Анатолій Урбанський отримував торік лише заробітну плату за основним місцем роботи – 452 тисяч 387 гривень. Натомість дохід дружини - 2 млн 699 тис. 107 грн.

Закриває п'ятірку **Микола Скорик**, який, як і **Олексій Леонов**, задекларував лише дохід від депутатської діяльності - 1 млн 31 тис. 687 грн.

Заробітна плата **Олександра**

Тетяна Плачкова минулого року складала 500 тисяч 268 гривень, однак, враховуючи компенсації та відчуження майна, сумарний дохід депутата склав 1 мільйон 377 тисяч 458 гривень.

Найменші доходи серед нардепів, що представляють інтереси Одещини, задекларували **Тетяна Плачкова** (510 тис. 398 грн), **Сергій Колешин** (516 тис. 776 грн) і **Соломія Бобровська** (533 тис. 37 грн). Цікаво, що остання поміж джерел доходу вказала зокрема і допомогу від благодійної організації "Благодійний фонд родини Богдана Гаврилишина" у розмірі 26 тис. 19 грн.

Заощадження обранців: позичають, зберігають "під матрацом" і не довіряють банкам

Усі грошові активи депутатів, які вони зберігають готівкою та на банківських рахунках у різній валюті, ми перерахували у гривню за курсом НБУ станом на 31 грудня 2020 року.

Не були враховані позичені третім особам кошти, а також заощадження у криптовалюти. До них ми повернемося трохи пізніше.

Варто зазначити: судячи з того, що грошей на рахунках усіх народних обранців-представників

*Для порівняння, за даними Open Budget, виконаний бюджет міста Ананьїв за 2020 рік складає 25 мільйонів гривень

Одещини значно менше за готівку, фінансовим установам вони не довіряють: 165,6 млн грн "під подушками" проти 7,1 млн грн на банківських рахунках.

Найбільше збережень готівкою та на банківських рахунках має **Антон Кіссе** зі своєю дружиною - 45 млн 519 тис. 610 грн, з яких на рахунках зберігається лише 528 тис. 862 грн. Для порівняння, усі видатки міста Болград (найбільшого міста округу, інтереси якого **Антон Кіссе** представляє в Раді) у 2020 році склали 49 мільйонів гривень.

Суттєво відстає від нього решта п'ятірки. Так, на другій сходинці із сумою збережень 19 млн 823 тис. 585 грн перебуває **Анатолій Урбанський**, дружина якого заощаджень не має.

Олексій Гончаренко зі своєю дружиною посідають третє місце - 17 млн 911 тис. 689 грн. Левову частку цієї суми складають заощадження дружини - 14,5 млн грн, які зберігаються в родині готівкою.

Четверту та п'яту сходинки топу зі своїми родинами посіли **Юлія Діденко** (15 млн 303 тис. 306 грн) і **Степан Чернявський** (14 млн 638 тис. 494 грн) відповідно.

І, повертаючись до питання позичених третім особам грошей, зауважимо, що родина **Чернявських** у цій категорії є безсумнівним лідером. Позичена подружжям сума становить 5 млн 182 тис. 860 грн.

Взагалі відсутні кошти на банківських рахунках у **Ігоря Васильковського** і **Сергія Колебошина**. Останній, до речі, має найменше з усіх заощаджень - 150 тис. грн.

Не можемо оминати увагою і найбільших боржників. Загальна сума позичених подружжям **Васильковських** грошей сягає майже 3 млн грн, а **Микола Скорик** у своїй декларації згадав позичені у колишнього депутата Одеської міської ради **Олександра Едельмана** 2 мільйони гривень.

"Залізні коні" народних обранців

П'ятеро народних депутатів (**Юлія Діденко, Тетяна Плачкова, Олег Колев, Олексій Гончаренко** і **Сергій Колебошин**) не задекларували жодного автомобіля, який би перебував у їхній власності чи у власності родини. Однак **Тетяна Плачкова** має безоплатне право користування автівкою, що належить **Марії Плачківій**.

Олександр Едельману, і Mercedes-Benz ML 350, власницею якого є **Ольга Марченко**. У власності його дружини автівок одразу дві (Toyota Land Cruiser 2014 і 2020 року). Зазначимо, що дата набуття однієї з цих автівок (що логічно) - 2020 рік, проте в розділі з видатками інформація стосовно даного правочину відсутня.

права на автівки є 2020 рік, проте видатки при цьому відсутні.

Лідером-автолюбителем є **Ігор Васильковський**, якому належать 10 транспортних засобів: п'ять вантажівок і п'ять легкових автівок.

Вісім транспортних засобів має **Степан Чернявський**, переважна більшість яких - вантажівки і причепа до них.

По три транспортних засоби мають одразу два депутати. У родині **Олексія Леонова** три легкових автівки, а в родині **Антон Кіссе**, крім легкових автівок, є ще і водний засіб.

Окрім Mitsubishi Outlander 2015 року випуску, **Олександр Ткаченко** ще має причіп-контейнеровоз. Нардеп також користується двома автівками Toyota Corolla 2018 року, одна з яких належить його співмешканці, а інша брату **Андрію Ткаченку**.

Депутати-землевласники

Четвірку депутатів-землевласників очолює **Степан Чернявський**. Його родина має земельні ділянки в Одесі, Чорноморську й Олександрівці Херсонської області. Загалом йдеться про 19 гектарів землі.

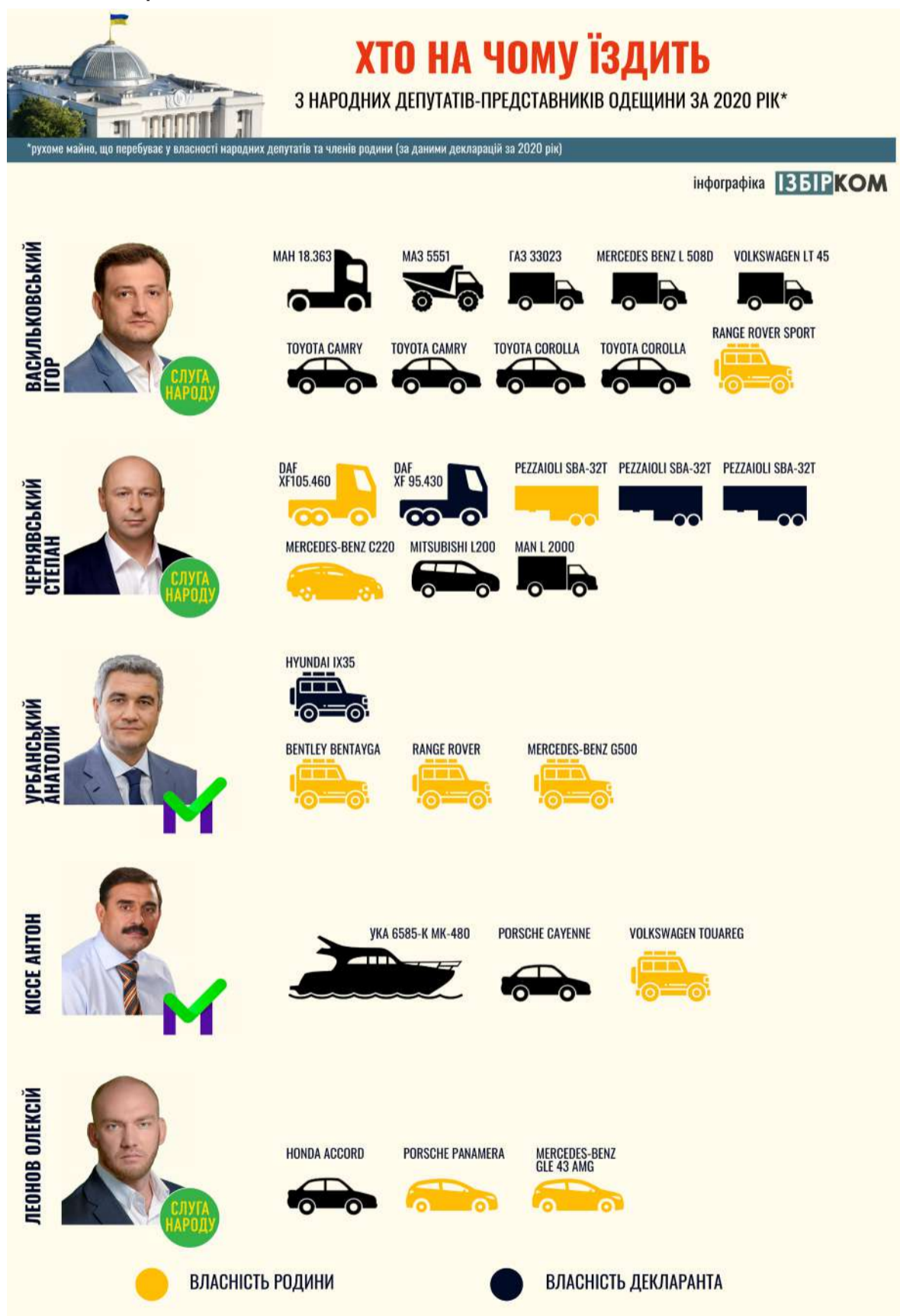
На другому місці - родина **Антон Кіссе**, у власності якої понад 15 гектарів землі в Овідіополі, Авангарді і Євгенівці Тарутинського району. Переважна більшість земельних ділянок належить дружині.

Третє місце серед депутатів-землевласників посідає родина **Ігоря Васильковського**, що володіє 2,5 гектара землі в Одесі, Білогородці Києво-Святошинського району Київської області і Великій Кардашинці Херсонської області.

Замикає четвірку депутатів-землевласників **Олександр Горенюк**. У власності його дружини перебуває земельна ділянка площею у два гектари в селі Батьки Полтавської області.

Як бачимо, географія розташування земельних ділянок не обмежується Одеською чи суміжними з нею областями. Так, наприклад, дружині **Миколи Скорика** належить земельна ділянка в Ялті, а **Юлія Діденко** володіє землею в Угорщині.

продовження на стор. 4 >>

Також офіційно не має автівки **Микола Скорик**. Втім, безоплатно користується Toyota Highlander, що належить згаданому вище ексдепутату Одеської міської ради

Аналогічну ситуацію можна побачити одразу в декількох деклараціях: **Андрія Костіна, Івана Шинкаренка** та **Олексія Леонова**. В усіх трьох випадках датою набуття дружинами

На третій сходинці - родина **Анатолія Урбанського** з чотирма автівками. Три з них належать дружині, і однією користується він сам.

<< початок на стор. 2-3

Нерухомість депутатів: орендують, проживають безоплатно та скупляють за кордоном

Взагалі жодної житлової нерухомості не задекларували **Артем Дмитрук** і **Богдан Торохтій**. У **Андрія Костіна**, **Івана Шинкаренка** й **Анатолія Урбанського** власних будинків чи квартир немає, проте вони є у дружин.

Безоплатно користується квартирою в Києві й Одесі, а також двома гаражами родина **Миколи Скорика**. "Інше право користування" квартирою в Одесі має **Юлія Діденко**. Що саме під цим мається на увазі – незрозуміло. Схоже формулювання можна знайти і в декларації **Артема Дмитрука**: "право фактичного проживання" у розташованому в Одесі будинку площею 207,4 кв. м.

Про те, хто з депутатів має більше квадратних метрів нерухомості, можна дізнатися з нашої інфографіки.

Що ж стосується лідерів-власників нежитлової

нерухомості, то перше місце посідає **Степан Чернявський**, якому належать 576 квадратних метрів площі. Тут і торговельні павільйони, і приміщення колишнього пташника.

Друге місце – за дружиною **Ігоря Васильковського**, у власності якої перебуває нежитлова будівля площею 520,9 кв. м у Новій Каховці.

Антон Кіссе з дружиною посіли третє місце – 477,5 кв. м (паркомісце, гараж, магазин тощо).

Окремо зазначимо, що у власності **Юлії Діденко**, окрім земельної ділянки в Угорщині, перебуває частина квартири в Донецьку, квартира в Києві та нежитлове приміщення в Трускавці.

Антон Кіссе і його дружина володіють чотирма квартирами і одним гаражем у Болгарії. Варто зазначити, що торік родина Кіссе набула прав одразу на декілька об'єктів нерухомості: два будинки, чотири земельні ділянки, квартиру і нежитлове приміщення в Одесі. Проте в розділі "Видатки та правочини суб'єкта декларування" жодної інформації про це немає.

Поціновувачі швейцарських годинників, власники картин, акціонери Facebook і Tesla

Деякі депутати мають зареєстровані торгові марки чи знаки. Найбільше такого "майна" серед народних депутатів-представників Одещини у **Ігоря Васильковського** – сім. На двох з дружиною **Олексій Леонов** має чотири торгові марки (Chef's Hand, Сила-Еда, Lubimova, Slow Piggy).

Акції задекларували лише двоє. **Микола Скорик** володіє акціями акціонерних товариств "Імексбанк", "ІК "Примор'є-Інвест" і "ЧТК", номінальна вартість яких складає 1,67 млн грн.

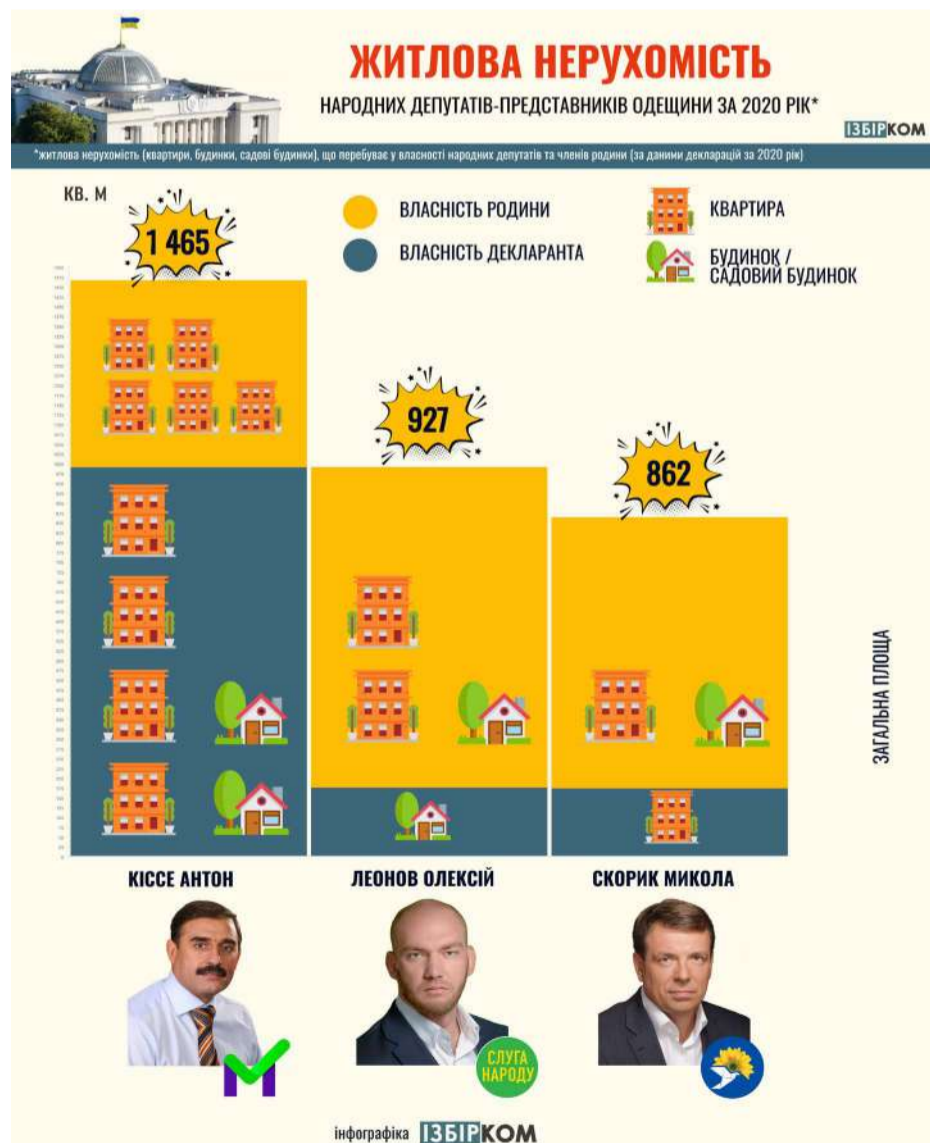
Вартість акцій дружини **Івана Шинкаренка** невідома, проте перелік налічує одразу 18 товариств, серед яких, зокрема, Facebook, Tesla, Visa, Microsoft, Walmart.

Найбільше наручних годинників має подружжя **Васильковських** – по п'ять на кожного, загальна вартість яких перевищує 7 мільйонів гривень. Окрім цього, **Ігор Васильковський** задекларував дві пари запонок, чотири шкіряні сумки, три хутряні шуби та понад 20 одиниць ювелірних прикрас.

Вісім годинників задекларував **Анатолій Урбанський** (п'ять своїх та три,

7 картин.

Хто він – власник криптовалюти на майже 7 мільярдів гривень?

що належать дружині). Також дружина має щонайменше дев'ять одиниць ювелірних виробів, чотири шуби та три сумки.

Микола Скорик з дружиною володіють п'ятьма годинниками.

Чотири на двох з чоловіком – у **Юлії Діденко**.

Замикає п'ятірку поціновувачів швейцарських виробів **Антон Кіссе** з трьома годинниками.

У **Тетяни Плачкової** лише один годинник, натомість хутряних шуб задекларовано дві. Депутатка є власницею трьох наборів ювелірних прикрас, двох сумок (Louis Vuitton і Hermes) і сукні Alexander Terekhov.

Артем Дмитрук є єдиним з народних обранців, хто задекларував три цінні ікони.

Так само вирізняється з-поміж інших представників Одещини й **Анатолій Урбанський**. Народний депутат задекларував

Серед усіх 18 народних депутатів Одещини криптовалюти задекларував лише один.

У власності **Анатолія Урбанського** перебуває 4 256,3 біткоїнів (еквівалент на дату написання матеріалу складає 6,5 млрд грн, або 235 млн дол. США). Для порівняння: таку суму ООН запросила на гуманітарну допомогу Гаїті, за 250 млн дол. США було придбано одну з найдорожчих картин світу "Гравці в карти" Поля Сезанна, за ці ж гроші можна чотири рази запустити ракету-носії Falcon 9.

Матеріал підготовлено в рамках роботи Центру публічних розслідувань.

ВИБОРЦІ І НАРОДНІ ДЕПУТАТИ: ЯК РАЗОМ ВИРІШУВАТИ ПРОБЛЕМИ В ОКРУГАХ?

"Нерідко ми, проголосувавши на виборах, забуваємо про своїх обранців, не знаючи або не вірячи, що разом з ними насправді можемо вирішити чимало. Як же народні депутати мають спілкуватися з вами? Що ви можете їм пропонувати та через які механізми? Де ви можете зустрітися й повідомити про проблему і як спільно зробити так, щоб домогтися її успішного вирішення? Важливо також розуміти, чим нардеп не займається і чого від обранця очікувати не варто - наприклад, грошової допомоги чи вирішення тих проблем, якими опікується місцева влада і які не потребують законодавчого втручання. Ми прагнемо, щоб і депутати, і виборці налагоджували продуктивну взаємодію через ефективну комунікацію. Це дасть чимало позитивних зрушень: депутатам буде легше зрозуміти, що хвилює їх виборців, а громадяни зможуть краще лобіювати, в хорошому сенсі цього слова, вирішення проблем, які вони не можуть розв'язати на локальному рівні", - розповіла **Анастасія Матвієнко**, керівниця проекту "Ефективна взаємодія жителів та народних депутатів Одеської області – запорука демократичного представництва".

ХТО ТАКІ НАРОДНІ ДЕПУТАТИ?

Народні депутати – це обрані представники народу, уповноважені ним на здійснення владних повноважень. Вони здійснюють свої повноваження через роботу у Верховній Раді та взаємодію з жителями виборчого округу.

У Верховній Раді народний депутат:

- бере участь у засіданнях парламенту;
- бере участь у роботі депутатських фракцій (груп);
- бере участь у роботі комітетів, тимчасових спеціальних комісій, тимчасових слідчих комісій;

Одеська обласна організація ВГО "Комітет виборців України" підготувала інформаційний буклет "Ти і народні депутати". У лаконічній і доступній формі експерти розповіли про те, чим займаються депутати Верховної Ради, як підтримують зв'язок з виборцями на своїх округах та як обранці разом з активними жителями округу можуть спільно вплинути на вирішення нагальних проблем.

ЯК НАРОДНІ ДЕПУТАТИ ПРАЦЮЮТЬ ІЗ ПРОБЛЕМАМИ ВИБОРЧОГО ОКРУГУ?

- виконує доручення Верховної Ради України та її органів;
- бере участь у роботі над законопроектами, іншими актами;
- бере участь у парламентських слуханнях;
- звертається із депутатським запитом і депутатським зверненням.

У виборчому окрузі:

- постійно підтримує зв'язки з виборцями;
- здійснює прийом виборців;
- проводить особисті зустрічі з виборцями;
- розглядає звернення виборців;
- вживає заходів для реалізації пропозицій і законних вимог виборців;
- інформує виборців про свою депутатську діяльність.

ЯКИМ Є ЗВ'ЯЗОК МІЖ РОБОТОЮ ДЕПУТАТІВ У ПАРЛАМЕНТІ ТА В ОКРУЗІ?

Взаємодія з жителями виборчого округу та робота у Верховній Раді нерозривно пов'язані між собою. По-перше, взаємодія з місцевими жителями стає джерелом для парламентської діяльності народних депутатів. По-друге, народні депутати є "обличчям" парламентської діяльності в окрузі та доносять інформацію про роботу Верховної Ради до населення. При цьому у своїй діяльності вони повинні керуватися загальними суспільними інтересами виборців. Важливо також пам'ятати, що вирішення індивідуальних проблем окремих виборців не входить до повноважень народних депутатів, хоча індивідуальна допомога і може надаватися поза межами виконання своїх обов'язків. Також до функцій народних депутатів не входить виконання обов'язків, які покладені на органи місцевого самоврядування, правоохоронні органи, судову владу тощо.

ЯК НАРОДНІ ДЕПУТАТИ ПРАЦЮЮТЬ ІЗ ПРОБЛЕМАМИ ВИБОРЧОГО ОКРУГУ?

Звідки депутати дізнаються про проблеми в окрузі? Існують різні шляхи, зокрема:

- за результатами прийому жителів округу та проведення зустрічей із ними;
- зі звернень від громадян та їх об'єднань;
- зі взаємодії та участі в роботі місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування;
- за результатами участі в заходах, які присвячені певним проблемам округу (наприклад, круглі столи, публічні обговорення, засідання експертних груп тощо);
- зі ЗМІ та соціальних мереж;
- з опитувань громадської думки.

Як далі вони можуть відреагувати на проблеми в окрузі? В залежності від того, яку проблему виявили, народні обранці засто-

совують різні інструменти для впливу на неї. Так, у Верховній Раді народні депутати можуть:

- ініціювати законопроект, який пропонуватиме вирішення проблеми;
- взяти участь у роботі профільного комітету Верховної Ради, в якому напрацьовується законопроект, що зачіпає проблему виборчого округу. За потреби – запропонувати поправку до такого законопроекту;
- актуалізувати проблему виборчого округу під час розгляду відповідного законопроекту на пленарному засіданні Верховної Ради;
- голосувати за законопроекти, спрямовані на вирішення дотичних до округу проблем;
- ініціювати проведення парламентських слухань щодо проблем, що зачіпають виборчий округ;
- подати депутатський запит.

Окрім того, народні депутати можуть взаємодіяти з місцевими органами влади та органами місцевого самоврядування; подавати депутатські звернення; взаємодіяти з громадськими ініціативами, професійними об'єднаннями, які працюють над вирішенням проблеми.

Що відбувається далі? Це – моніторинг прийнятих рішень. Зазвичай народні депутати зі своїми командами відстежують, чи принесла очікувані результати їхня участь у вирішенні проблеми. Взаємодія з жителями округу знову стає джерелом інформації про ефективність застосованого впливу на проблему, і якщо з'ясується, що питання лишилися, діяльність продовжується далі, а застосовані раніше заходи корегуються.

Буклет підготовлено в рамках проекту "Ефективна взаємодія жителів та народних депутатів Одеської області – запорука демократичного представництва", що реалізується Одеською обласною організацією ВГО "Комітет виборців України" в межах Програми USAID РАДА, що виконується Фондом Східна Європа.

ВЧАСНО ПРО БЮДЖЕТ: ДАЙДЖЕСТ ГРОМАДСЬКОГО ПАРТНЕРСТВА "ЗА ПРОЗОРИ МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ!"

АВТОР: Громадське Партнерство "За прозорі місцеві бюджети!"

Громадське Партнерство "За прозорі місцеві бюджети!", координаторкою якого є Одеська обласна організація ВГО "Комітет виборців України", започаткувало рубрику "Вчасно про бюджет" на своєму офіційному сайті та у соціальній мережі Facebook. Пропонуємо до уваги читачів ІзбірКому деякі найбільш важливі повідомлення, які можуть стати в нагоді фінансистам громад та громадським активістам.

Механізми участі громадськості у бюджетному процесі на місцевому рівні

Як жителі громад можуть долучитися до бюджетного процесу?

Участь жителів громад у бюджетному процесі є не лише вельми бажаною і потрібною, а й передбачена Методичними рекомендаціями щодо механізмів участі громадськості у бюджетному процесі на місцевому рівні (затвержені Міністерством фінансів 3 березня 2020 року).

Які механізми участі громадськості у бюджетному процесі передбачені на місцевому рівні?

1. Консультації з громадськістю

Консультації можуть мати різні форми: круглі столи, збори, конференції, форуми, брифінги, громадські слухання (колективні зустрічі громадян з представниками органів місцевого самоврядування, проведення яких може ініціювати як територіальна громада, так і органи місцевого самоврядування), онлайн-опитування, зустрічі між представниками виконавчих органів рад та громадськими радами, лідерами громадських організацій тощо.

2. Діяльність громадських рад, утворених при органах місце-

вого самоврядування

Діяльність громадської ради сприятиме забезпеченню участі громадськості у формуванні і реалізації бюджетної політики та вирішенні питань місцевого значення, здійсненні громадського контролю за діяльністю органу місцевого самоврядування, врахуванню громадської думки під час формування та реалізації бюджетної політики у відповідній сфері.

3. Залучення засобів масової інформації

Засоби масової інформації є інструментом інформування громадськості з питань місцевого бюджету. Рекомендується залучати ЗМІ до участі в обговореннях та зустрічах з бюджетних питань, створювати умови для забезпечення їх доступу до бюджетних документів (наприклад, схваленого бюджету), а також інформування громадськості про результати її участі у бюджетному процесі.

4. Підготовка інформації з питань місцевого бюджету в доступній для громадськості формі

Надання такої інформації допомагає громадянам зрозуміти суть місцевого бюджету та підвищує рівень прозорості форму-

вання бюджетної політики. Однією з форм представлення інформації про бюджет у доступній для широкої громадськості формі є бюджет для громадян, допомогою у розробці якого кілька років поспіль - і вперше в Україні - займається Громадське Партнерство "За прозорі місцеві бюджети!".

5. Використання засобів інтерактивного спілкування

Рекомендується використовувати такі засоби інтерактивного спілкування: онлайн-ігри, онлайн-уроки, онлайн-вікторини, онлайн-матеріали з підвищення бюджетної грамотності, брошури та буклети, підготовлені в доступній для громадян формі.

6. Запровадження "бюджету участі" як інструменту залучення громадськості до бюджетного процесу, в рамках якого громадяни наділяються відповідальністю за розподіл, використання та контроль за використанням бюджетних коштів.

Як долучитися до створення центрів креативної економіки?

Кабінет Міністрів України Постановою від 17 березня 2021 року № 208 затвердив Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для створення центрів креативної економіки. Такі центри плануються створити у містах різного масштабу та з різними соціально-економічними умовами.

Планується, що кошти державного бюджету можуть бути направлені на спорудження (нове будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт) будівель для розміщення центрів креативної економіки, а також виготовлення проектної документації.

Умови надання субвенції:

- термін реалізації проєктів, який не перевищує два роки;

- врахування потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення під час розроблення проєктної документації та реалізації проєктів;

- наявність фінансово-економічного обґрунтування спроможності довгострокового функціонування центру креативної економіки;

- відповідність проєкту пріоритетам, визначеним у програмних та стратегічних документах розвитку територій.

Пропозиції щодо переліків проєктів формуються місцевими держадміністраціями, виконавчими комітетами місцевих рад та подаються на затвердження Мінрегіону.

На 2021 рік у державному бюджеті передбачено 110 млн 167,0 тис. грн для реалізації даних заходів.

Як розподілять субвенцію на ЦНАП між громадами?

Кабінет Міністрів України 24 березня 2021 року ухвалив Постанову № 249, якою затвердив Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток мережі центрів надання адміністративних послуг. Водночас Законом України "Про державний бюджет на 2021 рік" передбачено видатки на розвиток мережі центрів надання адміністративних послуг у розмірі 231 млн грн.

Субвенція місцевим бюджетам буде надаватися за такими напрямками:

- будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт будівель та приміщень для розміщення ЦНАП, у тому числі завершення розпочатих у попередніх бюджетних періодах робіт з будівництва;
- облаштування будівель та приміщень, де розміщений центр, а також забезпечення центрів (включаючи територіальні підрозділи і віддалені робочі місця) обладнанням для видачі паспортних документів,

посвідчення водія та реєстрації транспортних засобів, технічними та програмними засобами, електронними системами документообігу та інформаційної взаємодії.

Що треба зробити, щоб отримати субвенцію?

Будівництво та облаштування/обладнання ЦНАП має здійснюватися з урахуванням вимог Закону України "Про адміністративні послуги", Примірного положення про центр надання адміністративних послуг і Примірного регламенту центру надання адміністративних послуг

За рахунок місцевого бюджету та позабюджетних коштів має передбачатися співфінансування.

Для отримання субвенції подається відповідне клопотання, в якому треба вказати:

- напрями субвенції;
- обсяг субвенції;
- пропозиції щодо частки співфінансування за рахунок місцевого бюджету;
- строки завершення будівництва та/або облаштування/обладнання центрів;
- інформацію про пріоритетність отримання субвенції.

Також до клопотання додаються матеріали, перелік яких визначено пунктом 8 Порядку та умовами.

Матеріали у 2021 році приймалися **до 24 квітня 2021 року**, у наступних бюджетних періодах такий термін встановлений до 1 березня.

Все про бюджети читайте на сайті probudget.org.ua і на сторінці Партнерства у Facebook:

ДОПОМОГТИ ОТРИМАТИ СВІДОЦТВО ПРО НАРОДЖЕННЯ У 17 РОКІВ: ЯК ПРАЦЮЄ ГРОМАДСЬКИЙ ЦЕНТР ПРАВОСУДДЯ У ВІДДАЛЕНИХ ГРОМАДАХ

АВТОР: Пресслужба Одеської обласної організації ВГО "Комітет виборців України"

Одна з таких справ торкається отримання ідентифікаційних документів дівчиною-підлітком, яка перебувала у складних життєвих обставинах без жодного документа стосовно особи. Через дев'ять місяців після першої зустрічі під час виїзного прийому дівчина у свої 17 років врешті-решт отримала свідоцтво про народження. Для цього довелося залучити декілька органів влади й отримати рішення суду.

Протягом 2020 року завдяки правникам Громадського центру правосуддя 685 осіб отримали безоплатну первинну правову допомогу (в різний спосіб - в офісі, на виїздах, дистанційно). Завдяки 38 виїздам спільних мобільних груп, правову допомогу отримали жителі 76 віддалених населених пунктів Одеської області. По окремих найбільш значних порушеннях прав людини правники Громадського центру правосуддя супроводжують справи в різних органах влади та судах.

Так, у червні 2020 року під час одного з мобільних виїздів спільно з фахівцями Татарбунарського бюро правової допомоги в Ренійському районі Одеської області було виявлено дівчину, яка закінчувала школу, проте не мала жодного документа, який би посвідчував її особу та громадянство. Батько дитини помер у 2019 році, а мати з 2015 року виїхала, за різними даними, до Росії та останнім часом не виходила на зв'язок. Попри факт народження в цьому селі дівчина не мала свідоцтва про народження, лише довідку з пологового будинку.

Після того, як стало відомо, що представники Мі-

Одним з пріоритетів роботи Громадського центру правосуддя є надання правової допомоги у територіально віддалених громадах, виїзди до яких практично завжди виявляють застарілі та складні проблеми людей. Часто такі проблеми є наслідком багаторічної бездіяльності посадовців владних органів, які тривалий час не реагували на звернення громадян та не проводили просвітницьку роботу. Окремі найбільш резонансні справи правники Громадського центру правосуддя беруться супроводжувати в органах державної влади та судах.

граційної служби готуються депортувати дівчину до Республіки Молдова (громадянкою якої є чи, можливо, вже була її мати), місцева жителька зголосилася взяти над нею опіку.

Тривалий час питання документування дівчини не розглядалося. Намагалися допомогти отримати свідоцтво про народження для дитини місцева вчителька та представники виконавчого комітету сільської ради. Проте зусилля виявилися марними. Протягом трьох років питання документування дитини так вирішено і не було. А без документів, які посвідчували особу, дівчина фактично була позбавлена подальшої можливості навчатися, отримувати медичну та соціальну допомогу, оформити спадщину, та й просто виїхати за межі села.

Представники Громадського центру правосуддя взяли крок за кроком вирішувати цю проблему, залучивши місцеву сільську раду, службу у справах дітей, орган опіки та піклування районної державної адміністрації, районний відділ реєстрації актів цивільного стану.

Першим документом по справі стало рішення Ренійського районного суду від 12 лютого 2021 року, яке винесено за заявою органу опіки та піклування Ренійської райдержадміністрації. Згідно з рішенням суду, мати дівчини визнано безвісно відсутньою. Це дало можливість перейти до наступного кроку та оформити свідоцтво про народження дівчини.

Через дев'ять місяців після першої зустрічі під час виїзного прийому Громад-

ського центру правосуддя 23 березня 2021 року вона врешті отримала - у свої 17 років! - зазначений документ. Надалі ще потрібно вирішити питання щодо встановлення опіки над нею, визнання громадянства та отримання паспорта громадянки України. Проте вже зараз дівчина отримала певний статус, що, безумовно, допоможе їй планувати майбутнє та вирішувати поточні справи.

Громадський центр правосуддя - один з перших в Україні мультифункціональних хабів, який розвиває "дружнє" правосуддя в громадах та просуває новий формат співпраці між органами правосуддя, місцевою владою та мешканцями на принципах довіри та відповідальності. Центр створено в місті Татарбунари наприкінці 2018

року в рамках програми USAID "Нове правосуддя". З початку 2020 року Центр діє за підтримки Європейського Союзу на півдні Одеської області.

Центр орієнтований на здійснення такої діяльності:

- діагностика проблем з доступом до правосуддя в громадах;
- оцінка впровадження реформ сектору правосуддя на місцевому рівні;
- ідентифікація правових проблем в громадах;
- координація і розвиток правової допомоги, адміністративних та соціальних послуг;
- надання безоплатної правової допомоги з пріоритетом вразливих груп;
- стратегічний судовий захист;
- планування та проведення місцевих та національних адвокаційних кампаній;
- експертна, навчальна та інформаційна підтримка діяльності органів системи правосуддя; - проактивна просвітницька робота з мешканцями;
- надання безоплатних послуг з медіації;
- розвиток альтернативних способів вирішення конфліктів в громадах.

Діяльність Громадського центру правосуддя впроваджується Одеською обласною організацією ВГО "Комітет виборців України" за фінансової підтримки Європейського Союзу в рамках проекту "Громадський центр правосуддя як мультифункціональна платформа розвитку правосуддя в громадах".

ГРОМАДСЬКИЙ ЦЕНТР ПРАВОСУДДЯ: "ВАЖЛИВОЮ ФУНКЦІЄЮ ВЛАДИ Є НЕДОПУЩЕННЯ ДИСКРИМІНАЦІЇ НА МІЖЕТНІЧНОМУ ҐРУНТІ"

АВТОР: Пресслужба Одеської обласної організації ВГО "Комітет виборців України"

"Невирішені проблеми мають властивість повертатись. У 2016 році за бездіяльності поліції та схвалення сільського голови ромські родини були виселені з с. Лощинівка, а їхні будинки зруйновані. Ні тоді, ні зараз влада не надала чіткої оцінки цим протиправним діям. Кримінальні справи не розслідувані. Рішення суду, яким стягнуто моральну компенсацію виселеним ромам, скасовано, і судовий розгляд досі триває. Тому не дивно, що й зараз деякі люди вважають прийнятним способом вирішення конфлікту виселення певної групи людей з міста. Незважаючи на те, що право вільно обирати місце проживання є непопорушним конституційним правом. Виселити з житла людину можна тільки на підставі рішення суду, а не на підставі зібраних підписів якоїсь кількості людей, як думають деякі. Але є й гарна новина. На відміну від лощинівських подій 2016 року, місцева влада у даній ситуації повила себе якісно краще. Міський голова не піддався, можливо, більш популярним настроям натовпу, а добросовісно виконує свою функцію - вживає заходи для забезпечення прав всіх громадян, пояснюючи неприпустимість дискримінації", - зазначила правова радниця Громадського центру правосуддя, адвокатка **Юлія Лісова**.

Що трапилося?

В Ізмаїлі 27 березня двоє підлітків 12 і 13 років, за інформацією поліції, ймовірно, вбили місцевого безхатченка. У результаті частина місцевих жителів почала закликати до погромів ромських сімей, з яких походять обоє підозрюваних юнаків. Щоб уникнути повторення конфлікту, що мав місце в серпні 2016 року в Лощинівці

Нещодавнє вбивство жителя Ізмаїла та події, що трапилися пізніше, вимагають особливо обережних і виважених рішень з боку місцевої влади та правоохоронної системи. Такої думки дотримуються правозахисники Громадського центру правосуддя, заснованого Одеським "Комітетом виборців України".

Ізмаїльського району, звідки після вбивства 11-річної дівчинки вигнали ромські сім'ї, пограбувавши і пошкодивши їхні будинки (хоча вина підозрюваного не доведена досі), міський голова Ізмаїла провів нараду, зазначивши неприпустимість насилля та пояснивши, що в місті є чимало підлітків-ромів, досягненнями яких Ізмаїл пишається, а тому не можна судити про цілий етнос, виходячи лише з негативної поведінки деяких його представників.

Водночас чимало місцевих ЗМІ, повідомляючи цю новину, відразу ж вказали національність підозрюваних. Після цього у соцмережах з'явилися сотні коментарів, які можна охарактеризувати як такі, що мають ознаки мови ворожнечі та закликів до насилля.

Громадський центр правосуддя також звертає увагу журналістів на те, що роль медіа у суспільстві є дуже вагомим, а тому варто з особливою обережністю висвітлювати події, якщо є ймовірність дискримінації будь-якої соціальної або національної групи.

Чому мова ворожнечі є небезпечною та як її уникнути журналістам?

Законодавче регулювання

В Україні складові протидії використанню інформації для розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі закріплені у Конституції, Цивільному кодексі та законах "Про інформацію", "Про телебачення і радіомовлення", "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні". Цими документа-

ми закріплено зобов'язання держави не допускати систематичного цілеспрямованого розпалювання расової, національної та релігійної ворожнечі; неприпустимість зловживання правом на інформацію та її використання для розпалювання расової, національної, релігійної ворожнечі.

Журналістські стандарти

Відповідно до ст. 15 Кодексу журналістської етики, "ніхто не може бути дискримінований через свою стать, мову, расу, релігію, національне, регіональне чи соціальне походження або політичні уподобання", а згідно зі ст. 6 Кодексу, "Повага до права громадськості на повну та об'єктивну інформацію про факти та події є найпершим обов'язком журналіста".

Крім того, Комісія з журналістської етики неодноразово у своїх заявах звертала увагу журналістів, що "свобода слова не передбачає можливості поширення ненависті й розпалювання ворожнечі стосовно різних етнічних груп, а національні та міжнародні стандарти допускають можливість її обмеження, зокрема, в цілях недопущення поширення мови ворожнечі".

Як йдеться в аналітичній записці Національного інституту стратегічних досліджень, важливою умовою успішності протидії мові ворожнечі є діяльність органів саморегуляції ЗМІ та ведення системного моніторингу проявів мови ворожнечі.

Водночас, згідно з рекомендаціями Центру демократії та верховенства пра-

ва, "в українських реаліях особливо чутливою є тема дискримінації ромів, адже суспільство тривалий час формувало негативний образ представників цієї меншини й усталені історичні стереотипи та неефективність відповідних державних програм продовжують перешкоджати рівноправному та повноцінному включенню ромської громади в українське суспільство. Значною підставою такого упередження є відсутність достатньої кількості правдивої та повної інформації про життя й побут представників ромської етнічної групи, внаслідок чого інформаційний вакуум наповнюється чулками, вигадками й іншими дискримінаційними елементами. Крім цього, в медіа часто можна побачити некоректні назви цієї меншини, що зайвий раз зміцнює негативне ставлення до цієї соціальної групи, а висвітлення в медіа життя ромської громади зводиться майже виключно до негативних повідомлень".

Що варто робити журналістам?

При висвітленні теми міжетнічних конфліктів або цитуванні посадових чи публічних осіб, слова яких містять ознаки мови ворожнечі, варто дотримуватися таких рекомендацій:

- інформувати про факти індивідуальної поведінки людини, не пов'язуючи її із приналежністю до певної етнічної групи там, де це не має вирішального значення та необхідності. Наприклад, якщо йдеться про подію злочину, де обов'язковою ознакою є спеціальний суб'єкт, наприклад, іноземець,

то вказати цю обставину буде доречно. Скажімо, такий злочин, як шпіднаж, може вчинити тільки іноземець тощо. Разом з тим, коли ми говоримо про крадіжку, то суть цього злочину не зміниться від того, чи зробив це громадянин України, чи іноземець, чи людина якоїсь конкретної національності. Тому згадування цих ознак при інформуванні про крадіжку скоріш за все буде недоречним і лише спровокує негативне ставлення до представників всіх осіб, які мають таку ж ознаку;

- відображати культурні, етнічні чи релігійні спільноти збалансовано та об'єктивно, висвітлюючи їхні точки зору та світогляд;
- пам'ятати про повагу до приватного життя, публікувати лише достовірну та повну інформацію про факти й події, дотримуватися принципу збалансованості;
- не фальсифікувати зміст інформації редакційною обробкою задля досягнення більшої кількості переглядів тощо.
- у випадку поширення дискримінаційних коментарів публічних осіб додавати загальний контекст ситуації, врівноважувати коментарями експертів та захищеної/дискримінованої групи, про яку йдеться;
- уникати поляризації "ми" та "інші", репрезентувати публікацією все суспільство;
- пам'ятати про надважливу роль медіа у сфері протидії дискримінації та активізувати зусилля, щоб адекватно реагувати на випадки дискримінації.

ЯК ПОВОДИТИСЬ ПРИ СПІЛКУВАННІ З ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ?

АВТОР: Пресслужба Одеської обласної організації ВГО "Комітет виборців України"

Поліція - це орган влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

При контактах з поліцейськими важливо розуміти свої права та рамки повноважень поліцейських.

ЯК ПОВОДИТИСЬ ПРИ СПІЛКУВАННІ З ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ?

- ПОПРОСИТИ ПРЕДСТАВИТИСЬ**
маєте право переписати дані посвідчення чи нагрудного знака
- ВИКЛИКАТИ ІНШИЙ ЕКІПАЖ**
здається, що порушують ваші права - маєте право викликати на місце події інших поліцейських
- ВИМАГАТИ ОФОРМЛЕННЯ СТАТУСУ**
якщо обмежується свобода пересування - вимагайте офіційного оформлення статусу як затриманої особи
- ЗВЕРНУТИСЯ ДО АДВОКАТА**
маєте право зателефонувати адвокату для консультації чи викликати його на місце події
- ВИВЧИТИ ДОКУМЕНТИ**
не підписуйте незрозумілі документи, якщо незгодні - письмово про це зазначте перед підписом
- ФІКСУВАТИ ПОДІЮ**
відчуваєте загрозу вашим правам - за можливості фіксуйте ситуацію через відео- чи аудіозапис

ПОЛІЦЕЙСЬКОМУ ЗАБОРОНЕНО СПРИЯТИ, ЗДІЙСНЮВАТИ, ПІДБУРЮВАТИ АБО ТЕРПИМО СТАВИТИСЯ ДО БУДЬ-ЯКИХ ФОРМ КАТУВАННЯ ТА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ

0-800-50-02-02 CALL-ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Відповідно до Закону України "Про національну поліцію", поліція може застосовувати до осіб, зокрема, такі заходи втручання в їх права:

1. Перевірка документів особи.
2. Опитування особи.
3. Поверхнева перевірка і огляд.
4. Зупинення транспортного засобу.
5. Вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території.
6. Обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю.
7. Проникнення до житла чи іншого володіння особи.

Поліцейські не можуть застосовувати перелічені заходи просто за власним бажанням - повинні бути обґрунтовані та передбачені законом підстави. Особі повинні повідомити та пояснити причини застосування таких заходів та послатись на відповідну норму закону.

Поліцейський має право вимагати в особи пред'явлення документів, що посвідчують особу, та/або документів, що підтверджують відповідне право особи, **виключно у випадках:**

1. Якщо особа володіє зовнішніми ознаками, схожими на зовнішні ознаки особи, яка перебуває в розшуку, або безвісно зниклої особи.

2. Якщо існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення.

3. Якщо особа перебуває на території чи об'єкті із спеціальним режимом або в місці здійснення спеціального поліцейського контролю.

4. Якщо в особи є зброя, боєприпаси, наркотичні засоби та інші речі, обіг яких обмежений або заборонений, або для зберігання, використання чи перевезення яких потрібен дозвіл, якщо встановити такі права іншим чином неможливо.

5. Якщо особа перебуває в місці вчинення правопорушення або дорожньо-транспортної пригоди, іншої надзвичайної події.

6. Якщо зовнішні ознаки особи чи транспортно-го засобу або дії особи дають достатні підстави вважати, що особа причетна до вчинення правопорушення, авто може бути знаряддям чи об'єктом вчинення правопорушення.

При зверненні до особи поліцейському заборонено бути зверхнім, погрожувати, іронізувати, використовувати ненормативну лексику.

Поверхнева перевірка - це здійснення візуального огляду особи проведенням по поверхні вбрання рукою, спеціальним приладом або засобом, візуальним оглядом речі або транспортного засобу. Така перевірка здійснюється поліцейським відповідної статі (у невідкладних випадках це може здійснити будь-який поліцейський лише з використанням спеціального приладу).

Якщо йдеться не про візуальний огляд та зовнішнє обстеження, а більш детальне дослідження, то такі дії вже є **обшуком** і вимагають присутності понятих та оформлення таких дій відповідним протоколом.

Аби попередити порушення ваших прав та спростити можливе оскарження дій поліцейських, радимо:

1. Попросити поліцейського/поліцейських представитись та пред'явити посвідчення чи нагрудний знак (маєте право переписати їх дані).
2. Якщо здається, що поліцейським порушуються ваші права, маєте право викликати на місце події за номером "102" інших поліцейських.
3. Якщо обмежується ваша свобода пересування (наприклад, забороняють відходити від поліцейських, насильно садять в поліцейське авто, примушують прибути до відділку поліції) - вимагайте офіційного оформлення вашого статусу як затриманої особи.

Під час вашого затримання або просто спілкування з поліцейськими Ви маєте право зателефонувати адвокату для консультації або викликати його на місце події.

Не підписуйте жодні документи, які складені поліцейськими, до їх ретельного вивчення. Якщо з чимось не згодні чи маєте доповнення - обов'язково письмово зазначте про це перед підписом.

Якщо відчуваєте, що ваш контакт з поліцією загрожує вашим правам, за можливості здійснюйте відео- та аудіофіксацію події.

Поліцейський зобов'язаний заздалегідь попередити вас про застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї та надати вам достатньо часу, щоб виконати законні вимоги поліцейського.

Поліцейському заборонено сприяти, здійснювати, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання.

Оскаржити порушення ваших прав з боку поліцейських можна:

- якщо ви постраждали від незаконної дії/бездіяльності (незаконного огляду, неналежного спілкування, ігнорування прохання допомоги, погрози тощо): скарга подається до керівника поліції або служби безпеки відповідного територіального органу в порядку Закону України "Про звернення громадян". Також може бути викладена усно за номером **102** або **0 800 50 02 02** (call-центр Національної поліції);
- якщо ви є учасником адміністративного або кримінального провадження: скарга (клопотання) на незаконні дії/бездіяльність працівників поліції подається відповідно до вимог процесуального законодавства (ст. 267 КУпАП та ст. 303-313 КПК відповідно);
- якщо ви стали жертвою злочину (катування, побиття, погрози розправою, незаконне тримання під вартою тощо): подається заява про скоєння злочину відповідно до норм Кримінального процесуального кодексу України.

Ця правова консультація носить рекомендаційний характер, не є офіційним роз'ясненням чинного законодавства та актуальна станом на 2020 рік. Публікація підготовлена Одеською обласною організацією ВГО "Комітет виборців України" в рамках проекту "Громадський центр правосуддя як мультифункціональна платформа розвитку правосуддя в громадах" за фінансової підтримки Європейського Союзу. Погляди авторів публікації не відображають офіційної позиції Європейського Союзу.

ЯК ПОВОДИТИСЬ В СУДІ?

АВТОР: Пресслужба Одеської обласної організації ВГО "Комітет виборців України"

Перед візитом до суду варто підготуватись:

Необхідно обов'язково взяти з собою документ, який посвідчує вашу особу, зокрема, паспорт чи посвідку на проживання в Україні.

Щоб робити нотатки чи написати заяву (клопотання), візьміть записник та ручку.

Учасники процесу мають право вести аудіозапис засідання. Якщо вам це необхідно, підготуйте диктофон чи телефон з відповідною функцією.

Візьміть з собою документи (та їх копії), які стосуються вашої справи, та підготуйте іншу важливу інформацію по справі, яку можна озвучити в суді.

Якщо потребуєте правової допомоги в суді, необхідно завчасно звернутися до відповідних фахівців (зокрема, адвоката). Якщо немає можливості оплатити правову допомогу – за наявності певних підстав можна скористатись послугами безоплатної вторинної правової допомоги (0 800 213 103).

Перед судовим засіданням краще зателефонувати до суду та уточнити, чи не відкладено ваше судове засідання.

До суду потрібно прийти завчасно та повідомити про своє прибуття секретаря або помічника судді, який веде вашу справу.

Якщо за якихось обставин ви не можете прийти до суду, необхідно завчасно про це повідомити (бажано в письмовій формі, але якщо немає можливості – телефоном). При цьому важливо зазначити: чи не заперечуєте про розгляд справи без вашої присутності чи навпаки, наполягаєте на вашій обов'язковій участі та перенесенні слухання справи на іншу дату.

Разом з тим, у зв'язку з недостатнім фінансуванням телефони в судах можуть не працювати. Тому ми радимо попросити для зв'язку мобільний номер працівників апарату суду або розраховувати на спілкування тільки шляхом надсилання листів електронною чи звичайною поштою.

Серед працівників суду є дві категорії: судді та пра-

ЯК ПОВОДИТИСЬ В СУДІ?

* враховуючи обмежувальні заходи COVID-19

У разі порушення правил поведінки під час судового процесу суддя може винести попередження, видалити порушника із зали судового засідання. За прояв неповаги до суду може бути накладено штраф чи застосовано адміністративний арешт.

ЯК ПІДГОТУВАТИСЯ ДО ВІЗИТУ В СУД?

Взяти документи щодо особи

Взяти записник та ручку

Забезпечити аудіозапис

Підготувати документи

За необхідності звернутися до адвоката

Уточнити, чи буде засідання

Взяти захисну маску

У разі, якщо за якихось обставин ви не можете прийти до суду - необхідно завчасно про це повідомити. Також повідомити, чи не заперечуєте про розгляд справи за вашої відсутності.

ЯК ПОВОДИТИСЬ В ПРИМІЩЕННІ СУДУ?

Вставати при вході та спілкуванні з суддею

Повага до суду та його учасників

Право на перерву в судовому засіданні

Документи через розпорядника чи секретаря

ПРАВО НА ОЗНАЙОМЛЕННЯ (ОТРИМАННЯ) МАТЕРІАЛІВ

Учасник процесу може ознайомитись з матеріалами справи та аудіозаписом та отримати їх копії.

СТАТУС СУДДІ

Суддям заборонено проводити зустрічі та спілкування з будь-якою зі сторін справи без участі іншої сторони та надавати будь-які коментарі стосовно справи. З організаційних питань звертайтеся до працівників апарату суду.

В приміщеннях судів необхідно дотримуватись правил безпеки. Діє заборона алкоголю та наркотиків, вибухових та вогнеонебезпечних предметів.

Під час пандемії COVID-19 можуть запроваджуватись спеціальні правила перебування в приміщеннях судів.

Можлива участь у судовому засіданні шляхом дистанційного зв'язку (наприклад, за допомогою платформи EASYCON).

044 207-35-46

ЄДИНИЙ КОНТАКТ-ЦЕНТР СУДОВОЇ ВЛАДИ

ПРЯМОУ РАЗОМ

Одеська обласна організація Комітет виборців України

ГРОМАДСЬКИЙ ЦЕНТР ПРАВОСУДДЯ

СКАНУЙТЕ QR КОД ТА ОТРИМАЙТЕ БІЛЬШЕ ПРАВОВИХ ПОРАД

інших важливих справ, які прив'язані до часу.

Телефони канцелярії судів та конкретних суддів (їх помічників) можна знайти на офіційному сайті судової влади court.gov.ua, за єдиним контакт-центром **044 207 35 46** та в приміщенні суду.

Разом з тим, у зв'язку з недостатнім фінансуванням телефони в судах можуть не працювати. Тому ми радимо попросити для зв'язку мобільний номер працівників апарату суду або розраховувати на спілкування тільки шляхом надсилання листів електронною чи звичайною поштою.

Серед працівників суду є дві категорії: судді та пра-

цівники апарату суду. Суддям заборонено проводити зустрічі та спілкування з будь-якою зі сторін справи та адвокатами без участі іншої сторони або ж її представника, а також надавати будь-які коментарі стосовно справи, яку він розглядає. Тому радимо з усіх організаційних питань звертатись до працівників апарату суду.

Перебуваючи в суді, варто знати певні правила поведінки.

При вході до зали судових засідань судді або колеги суддів усі присутні встають.

Кожного разу, коли до вас звертається суддя, потрібно стоячи відповідати на запитання (те ж саме,

коли питання ставите ви). Можна просити суд дозволити не вставати, якщо з якихось причин це складно робити.

У приміщенні, де відбувається судове засідання, не можна користуватися мобільним телефоном із ввімкненим звуковим сигналом.

Ввічливо, з повагою та без приниження ставтесь до суддів та працівників суду, Ваших опонентів та інших відвідувачів суду. При зверненні до судді потрібно вживати слова "Ваша честь". При зверненні до учасників судового процесу потрібно вживати слова "шановний (шановна)", "пане (пані)".

Поводьтесь спокійно,

врівноважено і стримано, не сперечайтесь із судом. На поставлені запитання відповідайте лаконічно, зрозуміло та голосно. Якщо вам потрібно вийти із зали судового засідання, маєте право заявити клопотання щодо оголошення перерви судового засідання.

Усі документи та інші матеріали, що стосуються справи, потрібно передавати через судового розпорядника або ж секретаря судового засідання. Якщо можливо, краще це зробити перед судовим засіданням – через канцелярію суду, отримавши відповідну помітку про отримання цих документів.

Заборонено розпивати алкогольні напої у приміщенні суду та палити в заборонених місцях, перебувати в приміщенні суду в стані алкогольного та наркотичного сп'яніння, приносити вогнеонебезпечні і вибухонебезпечні предмети та речовини.

У разі порушення правил поведінки суддя може винести попередження чи навіть видалити таку особу із зали судового засідання. За прояв неповаги до суду по відношенню до порушника може бути накладено штраф, або ж така особа може бути піддана адміністративному арешту.

Ви можете ознайомитись з матеріалами справи, звернувшись до апарату суду з відповідною письмовою заявою. Можна робити витяги та знімати копії, зокрема за допомогою фотоапарату чи камери на телефоні. При цьому категорично забороняється робити написи або ж видаляти окремі аркуші справи та іншим способом пошкоджувати судову справу. Також є можливість отримати електронну копію фонограми судового засідання по вашій справі.

Який порядок звернення до суду?

Вашу скаргу, позовну заяву чи клопотання ви можете подати до суду поштовим відправленням. Надсилати документи рекомендуємо як цінний лист рекомендованою

поштою з поштовим вкладенням та повідомленням про вручення вашого відправлення адресату.

Днем вчинення відповідної дії вважається день, коли ви передали листа до поштового відділення – визначається за поштовим штемпелем (а не день, коли цей документ надійшов до суду). Копії надісланого вами документа та квитанції про поштову відправку документів зберігайте у себе для того, аби підтвердити відправлення вами документів до суду.

Документи ви можете подати також власноруч через канцелярію суду, до якого ви звертаєтесь. Для цього необхідно у робочий час звернутись до працівника апарату суду, який здійснює приймання вхідної кореспонденції та її реєстрацію. Обов'язково візьміть з собою копії документів, які ви подаєте

до суду, і попросіть поставити відбиток штампю із вказівкою дати та часу одержання, а також реєстраційного номеру (або видати відповідну довідку щодо прийняття документів з їх переліком).

У разі подання вами звернення в рамках відкритої справи на початку документа ми рекомендуємо вказувати реєстраційний номер справи. Це дасть можливість прискорити передачу вашого звернення відповідному судді.

Також документи можна надсилати електронною поштою на офіційну адресу суду. При цьому підписані такі документи мають бути вашим електронним підписом. Підписати документ електронним підписом можливо, наприклад, на сайті czo.gov.ua.

Анонімні або непідписані звернення суд до роз-

гляду не приймає. Також до канцелярії суду замість вас не може подати документи інша людина, крім випадку, коли така людина є вашим адвокатом або в неї є від вас відповідна нотаріальна довіреність.

Під час дії заходів щодо протидії розповсюдження пандемії COVID-19 в приміщеннях судів можуть запроваджуватись спеціальні правила:

1. Можуть допускатись до приміщень судів лише працівники суду, а справи розглядатись без учасників (крім випадків, коли особиста участь обов'язкова або учасники наполягають на особистій участі).
2. Можуть вимагати надягнути захисну маску та рукавички під час вашого перебування в суді. Також можуть перевірити температуру на

вході та не допустити до приміщення, якщо вона перевищує норму.

3. Канцелярія судів може не приймати відвідувачів, а документи попросять залишити у спеціальних боксах на вході до приміщення суду.

Для того, щоб підготуватись, краще перевірити перед візитом до суду на його офіційному сайті правила, за якими він працює у цей період. Оскільки навіть в межах одного населеного пункту різні суди можуть встановлювати різні правила та обмеження.

Під час цього періоду можлива участь у судовому засіданні шляхом дистанційного зв'язку з комп'ютера чи ноутбука – наприклад, за допомогою платформи EASYCON на сайті vkz.court.gov.ua. Про бажання скористатись такою можливістю необхідно

попередити суд не пізніше ніж за п'ять днів до запланованого засідання, надіславши копію клопотання всім іншим учасникам справи. В суд одночасно з клопотанням необхідно надати підтвердження того, що інші учасники також сповіщені про нього.

Ця правова консультація носить рекомендаційний характер, не є офіційним роз'ясненням чинного законодавства та актуальна станом на 2020 рік. Публікація підготовлена Одеською обласною організацією ВГО "Комітет виборців України" в рамках проєкту "Громадський центр правосуддя як мультифункціональна платформа розвитку правосуддя в громадах" за фінансової підтримки Європейського Союзу. Погляди авторів публікації не відображають офіційної позиції Європейського Союзу.

ОБМЕЖЕННЯ ЖУРНАЛІСТІВ НА ДОСТУП ДО ПРИМІЩЕННЯ ОДЕСЬКИХ ОБЛАДМІНІСТРАЦІЇ І ОБЛАДИ ОСКАРЖЕНО У СУДІ

АВТОР: Пресслужба Одеської обласної організації ВГО "Комітет виборців України"

Так, головний редактор видання ІзбірКом **Валерій Болган** за юридичного супроводу Громадського центру правосуддя оскаржив у суді Правила пропускового режиму до будівлі, де знаходяться Одеська обласна державна адміністрація та обласна рада.

Відповідачами є військова частина № 3012 Національної гвардії України та голова Одеської ОДА **Сергій Гриневецький**.

Позивач вимагає визнати протиправною та скасувати вимогу Правил пропускового режиму в адміністративній будівлі № 1, що на проспекті Шевченка, 4, яка стосується обов'язкового супроводу працівників засобів масової інформації співробітниками пресслужби Одеської обласної ради або Одеської обласної державної адміністрації при їх відвідуванні адмінбудинку. Зазначимо, що Правила підписані командиром військової частини № 3012 Нацгвардії та затверджені головою Одеської обласної державної адміністрації 29 січня 2021 року.

Видання ІзбірКом та Громадський центр правосуддя спільно виступили на захист прав журналістів та проти обмеження їх доступу до приміщення Одеської обласної державної адміністрації і Одеської обласної ради.

За словами правової радниці Громадського центру правосуддя **Юлії Лісової**, гарантії журналістської діяльності існують не стільки для журналістів, скільки для суспільства, котре фактично є споживачем журналістських матеріалів.

"Законодавство виписано таким чином, що обмежити права журналістів можна тільки на рівні законів. Тобто державна адміністрація, або обласна рада, або військова частина просто не мають таких повноважень встановлювати додаткові обмеження для відвідування журналістами приміщення", - пояснила вона.

Як йдеться у позовній заяві, відповідно до Закону України "Про інформацію" (ч. 2 ст. 25), журналіст має право безперешкодно відвідувати приміщення суб'єктів владних повноважень, відкриті заходи, які ними проводяться, та бути особисто прийнятим у розумні строки їх по-

садовими і службовими особами, крім випадків, визначених законодавством. І національне законодавство не передбачає такої додаткової умови для відвідування приміщення суб'єктів владних повноважень, як супровід журналістів працівниками пресслужби. Більше того, правозахисники звертають увагу, що частина 2 статті 34 Конституції говорить про те, що здійснення права на збір інформації може бути обмежено тільки законом, а не підзаконними нормативно-правовими актами.

Крім того, діяльність та повноваження Національної гвардії України регулюється Законом України "Про Національну гвардію України", який серед повноважень не передбачає права встановлювати пропускові режими або правила пропускового режиму на об'єктах, що охороняються. Пункт 5 частини 1 статті 12 ЗУ "Про Національну гвардію України" передбачає натомість

обов'язок забезпечувати існуючий пропусковий режим на об'єктах, що охороняються Національною гвардією України. Не надає права встановлювати пропусковий режим Національній гвардії і ЗУ "Про охоронну діяльність".

Немає функції супроводу журналістів і серед повноважень працівників пресслужби Одеської обласної ради та Одеської обласної державної адміністрації, тож, не маючи офіційно покладених повноважень, працівники не зобов'язані цього робити. Мало того, структура ОДА взагалі не передбачає пресслужби, адже до складу її патронатної служби входить тільки один прессекретар, який напевно чи самотужки може впоратися з такою функцією, як супровід представників ЗМІ.

"Дуже шкода, що журналісти мають витратити час і ресурси не на інформування своїх читачів та глядачів, а на боротьбу

за свої законні права. Ми вже не вперше стикаємося зі спробами обмежити права медіа в Одесі. Саме тому така боротьба є дуже важливою, і ми вдячні всім колегам, які підтримують наші вимоги", - зазначив позивач **Валерій Болган**.

Зазначимо, що Громадський центр правосуддя, який надає правову підтримку виданню ІзбірКом у справі захисту прав журналістів, створений Одеською обласною організацією ВГО "Комітет виборців України" і є новою для України моделлю співпраці між судовою владою, сектором юстиції та громадськістю. Центр надає громадянам комплекс послуг, серед яких правова допомога, альтернативне вирішення спорів, громадська просвіта, підтримка ініціатив громадян щодо вдосконалення функціонування судів та інших державних установ сектору юстиції, розширення доступу до правосуддя, підвищення обізнаності громадян про судову систему, судову реформу, можливості правової допомоги тощо.

ПІДТРИМАЙ КОМ'ЮНІТІ ОДЕЩИНИ ЗАРАДИ ОБ'ЄКТИВНИХ НОВИН

Ми багато чого зробили, і нам є чим пишатися!

Ми працюємо у режимі нон-стоп вже майже 12 років.

Ми випускаємо щороку понад 6 тисяч матеріалів: новини, розслідування, фотота відеогалереї, анонси, правові консультації.

Ми чи не найпершими почали вести текстові трансляції сесій Одеської міської та обласної рад.

Ми створили унікальну добірку відео з кнопкодавством місцевих депутатів.

Вдячна вам команда видання ІзбірКом

Ми заснували Центр публічних розслідувань - коаліцію, яка об'єднала кілька десятків журналістів і успішно діє дотепер.

Ми створили перший в Україні Музей виборів.

Ми видаємо безкоштовну друковану версію газети, яку ви, наші любі читачі, маєте можливість зараз тримати у руках.

Та нам є, що ще сказати!

Ваш невеликий щомісячний внесок - це наш потужний голос!

І ВИПУСК НАСТУПНОГО НОМЕРУ ГАЗЕТИ СТАНЕ МОЖЛИВИМ ЗАВДЯКИ ТОБІ!

ПІДТРИМАЙ НА ПАТРЕОНІ

Стань підписником нашого видання.

Обери один з чотирьох варіантів підписки (від 2 євро на місяць) та стань учасником нашої команди.

patreon.com/izbirkom

СФОТОГРАФУЙСЯ З ГАЗЕТОЮ

Зроби фото з нашою газетою, покажи себе і своє місто або село.

Надсилай фото на пошту odizbirkom@gmail.com або в наш фейсбук.

facebook.com/odessaizbirkom

ДОЛУЧИТЬСЯ ДО СОЦМЕРЕЖ

Підпишись та розкажи про це друзям, поділись постом про те, як підтримати незалежну журналістику.

Ми у Facebook:
facebook.com/odessaizbirkom

Ми у Telegram:
t.me/odizbirkom

Ми в Instagram:
instagram.com/izbirkom

Ми у Twitter:
twitter.com/izbirkom_od

Ми в YouTube:
ІзбірКом Одеса

НАДІШЛИ ЕКСПОНАТ ДО МУЗЕЮ ВИБОРІВ

65023, м. Одеса, а/с 209,
ООО ВГО "КВУ"

Музей у Facebook:
facebook.com/museumelection

museum.izbirkom.org.ua

ГАЗЕТА "ІЗБІРКОМ"

Засновник - Одеська обласна організація
Всеукраїнської громадської організації
"Комітет виборців України"
Свідоцтво № ОД 1413-284-Р
Головний редактор: Болган В.С.

Адреса редакції:

65091, м. Одеса, вул. Садиковська, 25
Телефон: (048) 716-40-18
Електронна пошта: odesakvu@gmail.com
cvu.od.ua, izbirkom.org.ua,
attestation.in.ua, museum.izbirkom.org.ua

Надруковано в СПД Майстер О.А. Наклад - 8 000 прим.